

Asociace
pro mezinárodní
otázky
Association
for International
Affairs

Briefing Paper 5/2014

Koncept „rámcového národa“ NATO:
Cesta k posílení role Německa a příležitost pro ČR?

—
Prosinec 2014

Koncept „rámcového národa“ NATO: Cesta k posílení role Německa a příležitost pro ČR?

—

Jakub Kufčák

Prosinec 2014

Policy paper byl vypracován v rámci projektu „Implications of the NATO summit in Wales on security and defence policy of the Czech Republic“. Projekt je podporovaný Odborem veřejné diplomacie NATO.

© 2014 Asociace pro mezinárodní otázky. Všechna práva vyhrazena. Názory vyjádřené v textu nejsou oficiálním stanoviskem vydavatele.

Briefing Paper 5/2014

Koncept „rámcového národa“ NATO:
Cesta k posílení role Německa a příležitost pro ČR?

–
Prosinec 2014

V souvislosti s ekonomickou krizí a následnými úspornými škrty v obranných rozpočtech evropských členů NATO se Severoatlantická aliance značnou měrou snažila zvrátit nepříznivý trend úbytku evropských vojenských kapacit prostřednictvím posílení mezinárodní spolupráce. Koordinované škrtnání vojenských schopností napříč Evropou se však nekonalo. Dva roky po spuštění iniciativ jako tzv. chytrá obrana (*NATO Smart Defence*) ze summitu NATO v Chicagu v roce 2012 či *Pooling & Sharing* Evropské unie ze stejného roku došlo k určitému pokroku. Avšak zatímco EU se na svém prosincovém summitu Evropské rady (2013) ke společné obraně přihlásila k vývoji kapacit ve čtyřech dosud nedostatkových oblastech (bezpilotní prostředky, tankování za letu, satelitní komunikace a kybernetické schopnosti), chytrá obrana NATO vyprodukovala zatím pouze několik iniciativ převážně zaměřených na zefektivnění již existujících schopností.¹

Nabízí se proto otázka, jak do tohoto vývoje zapadá německým ministrem obrany Thomasem De Maizièrem na podzim 2013 navržený koncept „rámcového národa“ NATO (*Framework Nation Concept – FNC*), který následně NATO jako celek oficiálně přijalo na svém waleském summitu na začátku září 2014. **Základní myšlenkou tohoto konceptu má být iniciování větší vojenské spolupráce mezi členskými zeměmi aliance. V principu má pomoci k vytvoření určitých skupin států, které budou spolupracovat při společném rozvoji svých vojenských kapacit, a tak do určité míry doplňovat proces obranného plánování NATO, které probíhá na úrovni NATO – národní státy.** Česká republika se na summitu připojila ke skupině deseti spojenců, kteří mají zájem spolupracovat s Německem jako rámcovou zemí ve svém čele na konkrétních projektech vojenské spolupráce.

Výsledkem tohoto snažení má být větší a efektivnější příspěvek evropských členů NATO k platné politické ambici, která předpokládá, že Aliance bude schopná vést dvě velké a šest malých operací zároveň. Logicky by pak mohlo dojít k narovnání dosud nerovnoměrného sdílení nákladů na bezpečnost, které nesou v rámci NATO členské státy na jednotlivých stranách Atlantiku.²

Koncept „rámcového národa“ a waleský summit NATO

Prvním krokem pro možný úspěch této německé iniciativy bylo získání politické podpory napříč Aliancí, což se na waleském summitu podařilo. Díky jednáním, které summit předcházela, byly na summitu utvořeny i tři skupiny zemí vedené již zmíněným Německem, Velkou Británií a Itálií.

Skupina států vedená Německem a tvořená Polskem, Nizozemskem, Lucemburskem,

¹ Sven Biscop. The Summit of Our Ambition? European Defence between Brussels and Wales. Security Policy Brief, No. 55, March 2014, Egmont Institute.

² Bundesministerium der Verteidigung. Erklärstück Framework Nations Concept. 23.10. 2013, <http://bit.ly/1y4nynl>.

ČR, Maďarskem, Belgií, Dánskem, Chorvatskem a Norskem³ by se měla zaměřovat na schopnosti v oblastech logistické podpory, chemické, biologické, radiologické a atomové ochrany, palebné podpory ze země, vzduchu a moře, a nasaditelných velitelství.

Pod vedením Velké Británie se zformovala další skupina složená z Norska, Dánska, Nizozemí, Litvy, Lotyšska a Estonska, která má za cíl vytvoření společné expediční síly (*Joint Expeditionary Force* – JEF) schopné rychlého nasazení. Itálie pak v rámci své regionální skupiny složené z šesti spojenců⁴ bude koordinovat rozvoj schopností v oblasti stabilizace a rekonstrukce.⁵

FNC: Staré víno v nových sudech?

Koncept „rámcového národa“ se může zdát pouze další z řady podobných iniciativ, které zpravidla vyvolaly velká očekávání a přinesly malé reálné výsledky. Důležité pro úspěch tohoto konceptu bude zejména konkrétní způsob jeho navázání na proces obranného plánování NATO (NDPP). Skupiny států sdružené ve FNC by ideálně sloužily jako převodní páky pro napravování nedostatků ve schopnostech identifikovaných právě skrze NDPP. **Tento koncept by tak představoval ve své podstatě ideální nástroj, jak provázat ve vojenské oblasti státy skupiny V4 a Německo.**⁶

V současné době probíhají mezi spojenci v rámci FNC intenzivní jednání o podobě a rozsahu možné vojenské spolupráce. Například z Polska se ozývají hlasy, které předpokládají intenzivní spolupráci s Německem v oblasti protiraketové obrany,⁷ kterou Polsko ve světle vývoje událostí roku 2014 nadále považuje za obrannou prioritu. Otázku, jaké konkrétní výsledky bude tento koncept schopen vyprodukovat, ale bude možno lépe zodpovědět nejspíše až v únoru 2015, kdy se mají sejít ministři obrany nad prvotními výsledky.

Dále ku příkladu Karl Lamers spekoval o přiřazení jednotky Armády České republiky k regionálnímu velitelství NATO „Severovýchod“ ve Štětíně.⁸ Toto velitelství, jediné na území východních členů aliance, bylo totiž na summitu ve Walesu určeno jako základní kámen pro plánování kolektivní obrany v rámci článku 5. Může se navíc stát i základnou pro

³ Zájem začlenit se do této skupiny vyjádřilo po skončení summitu i Bulharsko, <http://bit.ly/1nTCTRq>.

⁴ Pravděpodobně postavené na základě *Defence Cooperation Initiative* s Rakouskem, Chorvatskem, Slovinskem, Maďarskem a Albánií.

⁵ Deklarace waleského summitu NATO, bod 67.

⁶ Jan Jireš. Vystoupení na 6. mezinárodním sympoziu o české zahraniční politice, 19. 11. 2014, MZV ČR.

⁷ Jakub Palowski. Germany will be a NATO “framework nation” which is to cooperate with Poland in the area of anti-missile defence. *Defence24*, 9. 9. 2014, <http://bit.ly/1AFUDdk>.

⁸ Karl Lamers. Vystoupení na 6. mezinárodním sympoziu o české zahraniční politice, 19. 11. 2014, MZV ČR.

vznikající jednotku velmi rychlého nasazení NATO (VJTF), do které ČR již zhruba 150 vojáků nabídla. Mělo by se také stát centrem pro regionální spolupráci při rozvoji zejména schopností velení a řízení a cvičení v rámci desetičlenné skupiny FNC vedené Německem.⁹

Německá role v konceptu „rámcového národa“

Role „rámcového národa“ předpokládá nejen větší díl odpovědnosti za koordinaci aktivit celé skupiny, ale také dostatečně širokou paletu vojenských schopností, které umožňují „rámcovému národu“ fungovat jako kvalitní páteř, na kterou se připojí specializované jednotky menších spojenců. Ti tak budou moci vynakládat své prostředky efektivněji na použitelné schopnosti. Většina evropských států již dnes není schopna vést vojenské operace samostatně, koncept „rámcového národa“ tak pouze již existující realitu přenáší i do roviny plánování. Logicky tak vyvstávají klasické otázky spojené s jakoukoliv obrannou spoluprací: zaprvé, možná závislost na bezpečnostní politice „rámcového národa“, což v případě V4 a SRN nelze bagatelizovat. Zadruhé pak jde o obavy, že „rámcové národy“ budou při koordinaci aktivit, které nutně vyžadují standardizaci, protěžovat svůj obranný průmysl. To vzhledem k rozdílným přístupům k domácímu obrannému průmyslu například v Polsku a silné provázanosti německého obranného průmyslu s ostatními státy západní Evropy také vzbuzuje více otázek než odpovědí.¹⁰

Spolupráce s Německem je ovšem pro státy střední a východní Evropy nutností, neboť bez účasti SRN si lze kolektivní obranu regionu představit jen těžko. Z úspěšné spolupráce by měly dlouhodobě prospěch všechny strany – Německo, které dlouhodobě vyprazdňovalo svou armádu vedené principem zachování všech schopností před jejich numerickým počtem, by díky zapojení menších spojenců získalo opět nutnou „hloubku“ a politické vedení země účinný nástroj, jak vyargumentovat větší aktivitu SRN v oblasti bezpečnosti a obrany. Menší spojenci by pak dosáhli většího vojenského zapojení Německa ve svém regionu, ve kterém se dosud SRN vojensky angažovala, například na vojenských cvičeních, jen váhavě.¹¹

Zbývá poznamenat, že obranná spolupráce v Evropě pokračuje nezávisle na konceptu „rámcového národa“, a to například integrací belgického a nizozemského loďstva či nizozemských brigád do německých divízií. FNC je tak příležitostí pro Českou republiku a celý region, jak zůstat relevantními aktéry evropské bezpečnosti a spojenci v rámci Severoatlantické aliance.

⁹ Alexandr Vershbow. Projev při návštěvě velitelství NATO „Severovýchod“ ve Štětíně, http://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_113113.htm.

¹⁰ Claudia Major, Christian Mölling. Das Rahmennationen-Konzept. SWP-Aktuell 67, November 2014.

¹¹ Ibid., Jan Jireš.

Briefing Paper 5/2014

Koncept „rámcového národa“ NATO:
Cesta k posílení role Německa a příležitost pro ČR?

–
Prosinec 2014

ASOCIACE PRO MEZINÁRODNÍ OTÁZKY (AMO)

Asociace pro mezinárodní otázky je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Základním posláním AMO je přispívat k hlubšímu porozumění mezinárodnímu dění. Díky svým aktivitám doma i v zahraničí a dlouholeté historii je AMO vnímána jako čelní nezávislá instituce svého druhu v České republice.

K dosažení svých cílů AMO:

- formuluje a vydává studie a analýzy;
- pořádá mezinárodní konference, expertní semináře, kulaté stoly, veřejné diskuse;
- organizuje vzdělávací projekty;
- prezentuje kritické názory a komentáře k aktuálnímu dění pro domácí a zahraniční média;
- vytváří příznivější podmínky pro růst nové generace expertů;
- podporuje zájem o disciplínu mezinárodních vztahů mezi širokou veřejností;
- spolupracuje s řadou dalších domácích i zahraničních institucí.

VÝZKUMNÉ CENTRUM AMO

Výzkumné centrum Asociace pro mezinárodní otázky je předním českým think-tankem, který není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskuzi. Hlavním cílem Výzkumného centra je systematické sledování, analýza a komentování mezinárodního dění se zvláštním zaměřením na zahraniční politiku České republiky.

Výzkumné centrum bylo založeno v říjnu 2003 jako analytický útvar Asociace pro mezinárodní otázky se zaměřením na mezinárodní vztahy a zahraniční, bezpečnostní a obrannou politiku. Jádrem VC AMO je [tým analytiků](#), jejichž prostřednictvím nabízíme odbornou expertízu v hlavních problémech světových regionů a klíčových otázkách současné mezinárodní politiky. Výzkumné centrum zpracovává [vlastní odborné studie](#), analytici poskytují [komentáře](#) k aktuálnímu dění prostřednictvím médií. Dedikovanou platformou pro hodnocení mezinárodní politiky je [blog AMO](#).

www.amo.cz

